

Szüreti mérleg

Jó termés, kitűnő minőség

A Dél-alföldi Pincegazdaság körzetében — Csongrád, Békés és Szolnok megyében — valamivel több mint 11 ezer hektárról szüretelték az idén. A tavalyi nagyon gyenge termés után az idén jól fizettek az ültetvények: 278 ezer mázsa szőlőt vásárolt fel a pincegazdaság. A korszerű nagyzemeli telepek átlaghozama nyolcvan-száz mázsa között váltakozik hektáronként. Kiemelkedő terméseredményt produkált a Szegei Állami Gazdaság, a kisteleki Új Élet, az öttömösi Magyar László, a pusztamérgesi Rizling és a forráskúti Haladás Termelőszövetkezet.

November elején szedték le a kései érésű fajták: a

rizling és a kövidinka utoljára. Szándékosan nem siették az időjárás viszontagságait jól tűró fajták szüretelésével, mert a főkéken hosszú ideig tartott bogycok a napfényben bővelkedő őszi hetekben sokat edesedtek, cukrosodtak. Szakemberek megállapítása szerint kitűnő minőségű termés, szép, egészséges fürtök kerültek a feldolgozó üzemekbe.

A pincegazdaság és a nagyzemek együttműködésének eredményeként optimális időpontban takarították be az egyes fajtákat. A feldolgozó telepek idén befejezett rekonstrukciója jelentősen hozzájárult a nagy mennyiségű áru zökkenőmentes átvételéhez.

A világcipacra már korábban tapasztalt érdeklődés a vörös borok iránt tovább növekszik. A keresletre, a változó igényekre reagálva főleg Csongrád város körzetében idejében megkezdődött a kék szőlők telepítése. A csongrádi Petőfi és Vörös Csillag Termelőszövetkezet az idén már jelentős mennyiségű kékrankos szőlőt szállított azokról az ültetvényekről, amelyeket 1974-75-ben telepítettek a Dél-Alföldi Pincegazdasággal kooperálva, közös beruházással.

A csongrádi pincészetben a berendezések korszerűsítésével egyidejűleg bevezették a vörösborkészítés új technológiáját.

A zalai legújabb

Egy zalai képeskönyv előszavában szerény, mondhatnám melankolikus sorokat olvastam: nem voltunk soha a történelem fókuszában; a nagy magyar sorsfordulók krónikásai is csak utalásokkal szólnak rólunk; a római kornak itt nincsenek számottevő emlékei; a nyugati végvárak szerepét betöltő palánkvárakat felrobbantotta a török, leromboltatta a bécsi udvar; hiába keres a kíváncsi szem itt aranyozott palotákat...

Most cáfolatként felsorolhatnánk, mennyire más ma ez a vidék és mi minden van a régi helyén. Az egész ország ismeri Zala megye olaját, jönnévi üzemait, szőlőjét, szép köztéri szobrait, gyógyfürdőit, művésztelét, könyvtárait, futballját, skanzenjét, olajtörténeti múzeumát... ezúttal azonban maradjunk csak a palotáknál. Igaz-e, hogy hiába keres a szem ilyeneket?

Egerszegről hazatérőben bekukkantottam székesfehérvári ismerősömhöz. Amikor meghallotta, hogy merre jártam, rögtön azt kérdezte, láttam-e a híres csipkeházakat, Szegecen néhány DÉL-ÉP-es szerelőnek is el kellett mesélnem, csakugyan olyan szemrevalók-e azok a Qutinord módszerrel készült épületek.

Akkor is, most is azt tudtam-tudom mondani: olyanok. Sőt még olyanabbak. Ezeket a könnyedén elegáns, finom vonalú, nagyon modern és mégsem egysíkú házakat, épülettömböket, amelyek „fölvizsik” és ma már büszkén uralják Zalaegerszeg központját, látnia kellene minden építő szakembernek és munkásnak. Hári Sándorral, a városi tanács vb tagjával jártam körül alaposan ezeket a Magyarországon páratlan megoldású, ha nem is aranyozott, de izlésesen színezett palotákat, amelyeket a Zala megyei Építőipari Vállalat produkált önnön erejéből.

Házgyár a közelben nincs, de ez nem látszik meg a városképen. Jobban mondva nagyon is meglátszik: szebb, mint ahogyan az alföldi ember elképzei. Szó sincs róla, nem a szolid dombok, a kedves környezet miatt. A várost szerető párt- és tanácsi vezetők, építésszek, a lakosok tízezrei formálták változatossá. Egészen más a landorhegyi lakótelep, mint a Lenin-szobor mögötti rész, a strandfürdő környéke, vagy a Kertváros. A felszabadulás után épült házakon jól lemeérhető, hogyan változott az igény és az ízlés. S az építőknél volt erejük, szívük hozzá, hogy az üzemek, intézmények felépítésén túlmenően kielégítsék a disztíngált igényeket.

Házgyár nélkül hogyan tudnak évi 1300 lakást kulcsra készen megcsinálni? — kérdeztem Hári Sándort.

A csipkeházak egy tömbje

— Kénytelenek vagyunk. Nem szállíthatunk paneleket valahonnan messziről, mert rámege a gatyánk. Eleinte a téglablokk ment, aztán a vállalat szakemberei megértették a fantáziájukat. Merészen nekivágtak egy francia rendszerű alagút-szalus technológiának, s itt az eredmény. A lakosság nevezte el a legújabb „termékeiket” csipkeházaknak, mivel az emeletenként váltakozó domború és homorú fehér erkélykor csipkére emlékeztet.

— Ilyen egyszerű? — Eppen hogy nem. Eleinte nagyon nehezen boldogultak, az új technológia próbára tette a szakembereket fölkészültségét. S persze a munkásoknak is másként kellett dolgozniuk.

— Ezt nem értem. — A régi módszerrel — engedelmet a kifejezésért — befürödöttünk volna. Nemcsak műszaki újdonságról volt itt szó, hanem muszáj volt át-szervezni az egész munkafolyamatot, komplex munkaszervezetet kellett kialakítani. En nem tudom pontosan, hogyan csinálják, de az tény, hogy takarosan és szépen. Jóval kevesebb idő alatt, s mintegy 20 százalékkal olcsóbban épülnek ezek a legújabb házak és földszintjeiken az üzletek, mintha házgyári elemekből raknák össze őket.

Sűrű, áztató esőben vetültek szemügyre alaposan a rendkívül tetszetős, nagyvárosias, s mondhatni, izgalmasan kecses palotákat, s mégis ragyogtak. Kicsit irigykedtünk. Pláne, hogy láttuk: a már átadottak mellé újabb tömbök emelkednek.

A lakosság egyetértő figyelemmel szurkol az építőknak.

nek. Az érdeklődők sokaságából ítéve itt lesz majd Zalaegerszeg korzója. A városi tanács ablakaiból oda látni, ahol betonból kibúgóró falakat formál a munkáskéz.

Talán ezért is haladnak elég jól?

F. N. I.

Az országgyűlés terv- és költségvetési bizottságának ülése

A jövő évi állami költségvetés irányelveiről tárgyal az országgyűlés terv- és költségvetési bizottsága pénteken, a Parlamentben megtartott ülésén. A tanácskozáson Faluvégi Lajos pénzügyminiszter adott a képviselőknek szóban tájékoztatást. A pénzügyi tárca irányítója a gazdaság hosszabb időszakot átfogó fejlődésének, változásainak tükrében körvonalazta az egyensúly javításának, a termelés-szerkezet változásának a következő esztendőre szóló követelményeit. Kiemelte, hogy az idei terv- és költségvetés végrehajtásának eredményei kedvező alapot biztosítanak a termelés jövő évi, még differenciáltabb fejlesztéséhez. — Gazdaságpolitikai célunk elérését szolgálják az 1980. január 1-én életbe lépő szabályozó változások is, amelyek a gazdasági szervezeteknél már ismertek és megfelelő alapot adnak a jövő évi felkészüléshez. Faluvégi Lajos a következő irányelveket, a várható feladatokat summázva hangsúlyozta: a

hatékony végrehajtáshoz, az előrelépéshez a nehezülő körülményekhez minden korábbinál jobban alkalmazkodó gazdálkodásra van szükség. Ez érvényes a területén, sőt az élet minden területén.

Két javaslat is elhangzott a pénteki ülésen. Indítványozták: a helyi tanácsok, még az 1980-as állami költségvetés törvénybeiktatása előtt, előzetesen vitassák meg a tanácsai költségvetést, ezzel is biztosítva a zökkenőmentes, folyamatos munkát. Faluvégi Lajos válaszában elmondta, hogy a javaslatot jóváhagyásra, a Minisztertanács elé terjesztik. Ugyancsak egyetértett a pénzügyminiszter azzal az elképzeléssel, mely szerint a jövő évi állami költségvetés végrehajtását a parlament terv- és költségvetési bizottsága — a tárca vezetőivel közösen — az év közepe táján áttekintse.

Az ülésen — amelyen Horváth Lajos, a terv- és költségvetési bizottság titkára elnökölt — élénk vita alakult ki.

Újítások kapun belül

Kis veszteség nagyot szül

A Csongrád megyei Népi Ellenőrzési Bizottság tavaly, az első félévben tizenkét vállalatnál, valamint a tanácsok építési és közlekedési osztályainál megvizsgálta az újítómozgalom helyzetét és fejlesztésének lehetőségeit. Az idén nyáron a bizottság újóvizsgálatot tartott a témában. S elégedetten állapíthatja meg, hogy többek között a NEB tavalyi észrevételeit figyelembe véve, az érintett vállalatoknál jelentősen javult az újítómozgalom helyzete. A jelentésben valóban meggyőző adatokat olvashat az ember, mindössze egy-nél akad főt, amely amolyan kisebbfajta képtelenség-számba is elmegy: a vizsgált vállalatoknál az utóbbi három esztendőben elfogadott, illetve hasznosított több száz újítástól mindössze egyet értékcsökkentek, hasznosítottak más vállalatoknál is.

1.

Ez az adat elképesztő, s magáért beszél. Fölkerestem tehát dr. Bérczi Imrét, a jogi kar docensét, a Magyar Iparjogvédelmi Egyesület elnökségének tagját, hogy töle kérjek fölvilágosítást, mennyire általános ez a kép. Ő is adatokat tett elem, az Országos Találmányi Hivatal statisztikáját, amely nem nyújt túlságosan biztató képet. Imre: 1976-ban a több mint 65 ezer hasznosított újítás közül mindössze 343-at, s 1978-ban a 70 ezernél több hasznosított újítás közül mindössze 576-ot használtak föl más vállalatoknál is. Az arány tehát még az egy százalékos sem éri el. S hogy ez mennyi kárt okozhat a népgazdaságnak? Erre jelzéstek elegendő annyit mondani, hogy évente az elfogadott és fölhasznált újítások haszná most már meghaladja a 3,5 milliárd forintot. Vagyis, ha csupán tíz százalékra sikerülne növelni a más vállalatoknál is hasznosított újítások arányát, már azzal is legalább 350 millió forintot nyerhetne a népgazdaság.

De ha ennyire fontos ügy lenne az újítások terjesztése, átadása más vállalatoknak, akkor miért maradnak meg többnyire az újítások kapun

belül? Dr. Bérczi Imre az okokat abban foglalta össze, hogy hiányzik a megfelelő érdekelttség az újítások átadására és átvételére; nincs kialakult információs rendszer, valamint nincs intézményesen megoldva az újítások forgalmazása. Ezek szerint ellentmondás lenne a népgazdaság és a vállalatok érdekei között? Alighanem igen. Jó példaként kíváncsoknak erre azok az adatok, amelyeket dr. Tolnai János idéz az Újítók Lapja 1976-os évfolyamának 22. számában írott cikkében. Ezek szerint az egyik építőipari nagyvállalatunk 1974-76-ban az újítások terjesztésére irányuló propagandájára 225 ezer forintot költött. E propaganda hatására 17 újításuk ügyében 37 igénylést kaptak, amekül mindössze egyetlen egy újítást sikerült értékesíteniük, s ezzel 8 ezer forint vállalati bevételre tettek szert a 225 ezer forintos kiadással szemben. S hol van még az egész ügybe befektetett energia?

Érthető, hogy ilyen tapasztalatok után a vállalatok húzódoznak attól, hogy újításait megkísérleljék másutt is értékesíteni. Igaz, a népgazdaság érdekei erre készítenék a vállalatokat, csak úgy, mint az 1974. évi, 38-as számú, az újításokról szóló kormányrendelet, amely kimondja: a vállalatok kötelesek az újításokat széles körben hasznosítani, vagyis más vállalatok számára is hozzáférhetővé tenni, akár külföldön is értékesíteni. Am hiába vannak meg mindennek a törvényes keretei, lehetőségei, az ügy mégsem halad előre.

Hogy miért nem? Arra többek között jó példa az építőipari vállalat, amely óriási propagandaköltségének tört részét sem kapta meg az újítások értékesítéséből. Ha pedig ilyen sokba kerül a vállalatok számára, hogy megfelelően propagálják újításait, vagyis elégséges információs bázist biztosítsanak újításaik elterjesztéséhez, nyilván aligha fognak belevágni ilyen kezdeményezésekbe. De vajon mi lehet az oka, hogy az a vállalat, amely két év alatt annyit költött újításainak propagálására, mindössze egy újítást volt képes értékesíteni. Többek között az amire dr. Tolnai János mutat rá az Újítók Lapja 1976-os 17. számában. Vagyis az, hogy a vállalatoknak nincs megfelelő érdekelttségük az újítások értékesítésében, propagálásában és átvételében.

2.

Az érdekelttségi rendszer hiányosságairól Kaszap Gábor így ír az Újítók Lapja 1979-es 18. számában: „Amennyiben a vállalat térítés ellenében adja el az újítás alapján létrejött műszaki megoldást, természetes, hogy az újító részére újítási díjat fizet. A hatályos bergazdál-

kodási és nyereségérdekelttségi rendszer következtében azonban a folyósításra kerülő újítási díj sokszorosát kell kérnie ellenértékként az átvételtől ahhoz, hogy megteremtse egy reális mértékű újítási díj-elszámolás anyagi alapjait.” S a szerző tanulmányként még hozzátesszi: „...fel kellene menteni vállalatunkat az átadási ellenértéknek és az újító díjának jelenlegi szoros összefüggéséből adódó felzúdulások alól.” Ha ugyanis a vállalatok adómentesen, külön számlán kezelhetnék az újítások tranzakcióinak külön-külön költségeit, nyilván észszerűbb megvezéseket köthetnének, realisabb összegeket, s valóban kedvet kaphatnának az újítások nagyobb arányú elterjesztésére.

A találmányok értékesítése már sokkal inkább megoldott, hiszen közel 25 százalékukat több vállalatnál is fölhasználják. Mondhatnánk: ott nagyobb értékek forognak kockán. Ez igaz is, nem is. Igaz, mert évenként ezer-ezerhatszáz találmány nagyjából ugyanannyi hasznot hoz a népgazdaságnak, mint a 70 ezer újítás. Tehát egy-egy találmány hasznosítása ugyanannyi haszonnal jár egy vállalatnak, mint esetleg több tucat újítás átvétele, amivel nyilván sokkal több baj és gond adódik. Am a számításból azt sem lehet kihagyni, hogy ha az újítások átvételének aránya is megközelíthetné a 25 százalékot, mint a találmányok esetében, az a vállalatoknak és a népgazdaságnak közel egymilliárd forint hasznot hozna. Ez pedig már nem kis összeg. Nagyjából ugyanannyi, mint a találmányok többszörös hasznosításából származó bevétel.

3.

Jelenleg azonban hiányos a vállalatok érdekelttsége, nincs megfelelő információs rendszer, hiányzik az újítások terjesztésének intézményesített megoldása. S mindezen túl a jelenlegi szabályozók között a vállalat vesztethet az azon, hogy újítást vessz át, vagy ad át. Am ez a kis veszteség nagyot szül a szabályozók által szült tehetetlenségben.

Változtatni kellene tehát a szabályozáson, egyszerűsíteni az újítások átadásának és átvételének finanszírozását. Addig is arra kellene törekedni, hogy legalább az információcserét megjavítsuk az újítások ügyében. Erre egyelőre talán az MTE SZ keretén belül nemrégiben megalkult újítók klubja tűnik alkalmasnak. A megyei NEB éppen ezért javasolta, hogy a klub legyen a megyén belüli információcsere letéteményese, működjön közre a tapasztalatok megismertetésében, s dolgozza ki az újítások áramoltatásának lehetséges módszereit.

Szávay István

Elutazott a berlini pártbizottság küldöttsége

Pénteken elutazott Budapestről a berlini pártbizottság delegációja, amely Konrad Naumann, a Német Szocialista Egységpárt Politikai Bizottsága tagjának, a berlini pártbizottság első titkárának vezetésével a budapesti pártbizottság vendégeként

négy napot töltött hazánkban. A berlini pártbizottság delegációját fogadta Nemeth Károly, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára.

(MTI)